زاویه

نوید ترمیم روابط

سیدهادی خسروشاهی*

روابط ایران و عربستان در سال‌های پس از انقلاب، فرازونشیب‌های بسیاری داشته است. پس از پیروزی انقلاب، عربستان نگران از انتقال موج انقلاب به این کشور، در فاز تقابل قرار گرفت. حمله صدام به ایران، اعراب منطقه را برای حمایت از صدور قادسیه، به صف کرد و کشتار حجاج ایران در سال۶۶، همچنان در خاطرها مانده است. با این حال، اهمیت دوکشور در منطقه و جهان اسلام و اصول دیپلماسی برای حداکثری‌کردن منافع ملی ایجاب می‌کند از تنش بین طرفین پرهیز شود. چه اینکه امروز آتش رفتار تقابلی عربستان، در چشم مردم منطقه و حتی دنیای اسلام رفته و به نام دین، انواع جرم و جنایت توسط گروه‌های تکفیری در حال انجام است.

تفاهم و برقراری گفت‌وگوی مستقیم میان دوکشور بسیار باهمیت جهان اسلام، یعنی ایران و عربستان‌سعودی، نیازی به توضیح و تبیین چندانی ندارد. اگرچه عربستان در این سال‌ها مشکلات بسیاری برای ایران پدید آورده- که یکی از نقاط اوج آن در ماجرای حج سال۶۶ بود- اما اساس سیاست خارجی ما براساس اصول مشخص، تفاهم و تعامل و نه تخاصم استوار است. وجود «حرمین شریفین» و اماکن زیارتی در مکه و مدینه و ارتباط مستمر حجاج ایرانی با عربستانی‌ها سبب شده تا روابط دوکشور همواره باهمیت باشد.

در دوران ریاست‌جمهوری آیت‌الله‌هاشمی‌رفسنجانی با توجه به اضطراری که سیاست خارجی ایران برای ایشان قایل هستند، تفاهمات قابل‌قبولی صورت گرفت که به تسهیل رفت‌وآمد انواع دوکشور به‌ویژه در سرزمین‌های زیارتی انجامید. این سیاست در دوران آقای خاتمی هم تداوم یافت اما متاسفانه در دوران دولت‌های بهم و دهم به اهدا رفت. دورانی که از تراژیک‌ترین ادوار دیپلماسی ایران بود. از یکسو احساس تهدید منافع به اعتراض منتظل می‌شد و از دیگرسو، زیر تابلوی جعلی که به جای خلیج‌فارس نصب شده بود، عملی بادگاری گرفته شده و از بازگشایی ۲۴ساعته سفارت مسر سخن گفته می‌شد. غافل از اینکه چه در دوران حضور ناگزیده به عربستان‌می‌توان از حق منافع ایران در مسجد و چه پس از آن، از روابط دیپلماتیک و وجود نداشت و شخص سرپرست دفتر، نقش سفیر را ایفا می‌کرد. در چهان دیپلماسی می‌توان با حفظ ارزش‌ها و مبانی انقلاب، با کشورهای جهان تعامل داشت و کشورهای مسلمان و در رأس آنها کشوری مانند عربستان، اهمیت مضاعف دارند. می‌دانیم عربستان با دلارهای خود به «سیسی» در مصر کمک و گروه‌های خاصی در منطقه را تجهیز می‌کند. تفاهم ایران و عربستان می‌تواند کمک کند که بسیاری از مشکلات منطقه حل شود. اینها البته نیازمند آن است که با کاهش تنش در سطح رسانه‌ها این روزها شاهد باشیم. آنچه مسلم است شورو و مشت عقلانیت به خرج داد و نخبه معاشرت و نحوه اشتراک و هم را به بحث و گفتوگو گذاشت.

*کارشناس ارشد پژوهش سیاسی وزارت خارجه

ادامه از صفحه ۷

دفاع از گفت‌وگوی صریح

اینگونه اقدامات سابقه خوبی در منطقه نداشته و ندارد و در ذهن و حافظه مردم این اقدامات اثر منفی می‌گذارد. ورود نیروهای عربستانی به یمن با یک تفکر اشتباه دوکشور در سال‌های گذشته بود، مردم منطقه را به یک خاطره‌های مانند ورود نیروهای شوروی به افغانستان یا اقدامی مشابه دیگر نظیر ورود نیروهای صدام به کویت، ورود نیروهای صدام در جنگ تحمیلی هیچ‌کدام از این اقدامات نتیجه صریحی از آنچه تصور می‌شود، قابل‌حل است. این مساله در مورد سوریه نیز صدق می‌کند و از قضا، قدرت‌های فرامنطقه‌ای نیز امروز به اهمیت پایان‌دادن به وضع موجود در این دوکشور، پی برده‌اند. مسئله سوم، سفرهای دیپلماتیک کرده‌اند تا مانع شورش مردم کشورشان در برابر حکومت‌های استبدادی شود. شاید با وجود پیروزی انقلاب ایران، مسائله جنگ و حمایت‌های عربستان از دشمن ایران همچنین دلیل‌های دیگری داشته باشد که بتوان منطقه و حتی ملل را به نگرانی‌های طرفین از یکدیگر کشاند و مسایل منطقه و حتی ملل و روابط قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای و تمام مرارت بحرانی و وجار تنش در منطقه بین دوکشور را مورد بحث و ارزیابی قرار و حزوه‌های ایران و ایجاد این تصور برای دولت عربستان که ایران قوای نظامی و عملکرد آن سود در کشورهایی مانند عراق، سوریه و یمن، صرف و روشن است که ایجاد چنین تصوری باعث می‌شود که دولت عربستان که ایران قوای نظامی و حکومت را فراهم کند، از دیگر مسایل شایعه‌برگیز بین این دوحالت حفظ خط مشت صورت گیرد و حکومت به صورت موجود وجود داشته باشد و رسانه‌ها نسبت به دولت‌های عربستان سلمت‌تری‌داری را پیگیری کنند و در نهایت،